

En forbandelse

Der er mange vandrehistorier, der faktisk har foretaget deres vandringer vidt og bredt gennem flere generationer – uden at miste pusten. Det gør dem selvfølgelig hverken mere sandsynlige eller helt sandfærdige. Når vi siger 'generationer', kan der sagtens være tale om århundreder. En af de kendte fortællinger ude på landet er næsten af bibelsk tilsnit og er sørgeligt aktuelt i disse tider. Den kan være opstået efter de svenske krige og medfølgende epidemier midt i 1600-tallet. Hvis ikke den er af endnu ældre dato og stammer tilbage fra 1300-tallets pest. Kort fortalt blev dette sogn så slemt medtaget, at alle på nær en enke og hendes datter omkom. I fortvivlelsen over den knugende ensomhed og problemerne på sigt med at skaffe føden, besluttede de sig for hver dag at ringe med kirkeklokken. Det gjorde de i nogle dage i håbet om, at hvis der endnu levede nogen inden for hørevidde, ville de måske svare. Pludselig en dag hørte de en anden klokke klemte i det fjerne. Så blev der tavshed i et stykke tid, men de blev alligevel ved med at ringe ved solopgang og solnedgang. Så oprandt der en dag, hvor der pludselig dukkede en ung mand op ved kirken. Han kunne fortælle, at han også var den eneste overlevende i en lille landsby længere mod nord. Historien fik så en lykkelig slutning.

Som alle vandrehistorier gemmer der sig i den et gran af sandhed. En anden historie, der også er kendt andre steder, stammer muligvis fra dette sogn: Den er i hvert fald sandfærdig...

For mange år siden boede der en noget forhutlet men stridslysten præst i præsteboligen. Boligen svarede til kaldets udkomme; den var yderst tarvelig. Området var karrigt og befolkningen havde hverken midler eller i dette tilfælde lyst til at hjælpe deres fattige præst. Hans vrantne ageren og hang til dommedagsprædikerne, der søndag efter søndag udpenslede en pinefuld straf for den uvorne menighed, gjorde dem heller ikke venligt stemte.

Da efteråret nærmede sig med rusk, regn og kulde, talte præsten efter gudstjenesten en dag med Lars Jensen, bedre kendt som Lars Skov. Som tilnavnet antyder, var han en af de få bønder heromkring, der ejede noget skov. Ejendommen, der lå i en lille fordybning i landskabet, var takket være hans fars driftighed omgivet af løvskov, foruden en granplantage. Desuden rådede han over en større strækning højmose, hvor han årligt bjergede en del tørv, som var udmærket brændsel. Præsten ville gerne forhandle sig frem til en levering af tørv og brænde. Lars Skov var ikke meget for at indgå en handel med præsten, alene ud fra den formening, at præsten ikke kunne betale. 'Ak, gør det for din sjæls fred!' havde konen Anna sagt. Og som sagt af hende, så gjort af ham. Der blev

leveret en pæn portion til præsteboligen, og betalingen skulle falde ved juletid, hvor præsten efter sædvane fik både det ene og det andet, forsikrede han Lars Skov.

Julen kom og julen gik, uden at Lars hverken fik dalere eller 'det ene og det andet' for sin levering. Efter kirkestævnet en søndag, hvor præstens prædiken havde været usædvanlig hård, konfronterede Lars præsten. Om ikke han mente, at tiden var mere end moden til at få klaret deres lille mellemværende?

Rembrandt. Jan C. Sylvius, præst. 1633-34

Præsten hidsede sig omgående vældigt op. Betaling? At hr. Jensen kunne drømme om at forlange betaling for den usle slat tørv og smule brændsel, han havde sendt op til præsteboligen? Tørvene var det rene sand og brændet var fugtigt og surt.

Lars Skov var en sindig mand, der nødigt gerådede sig ud i diskussioner med nogen, ikke mindst præsten foran en lyttende forsamling. 'Kom afsted Lars, det her fører ikke til noget godt!' sagde konen. Lars mønstrede præsten inden han lod sig trække væk af konen og nikkede. 'Javel, så ligger landet sådan. Det skal hr. Pastor komme til at angre.' På vej hjem red han tavs på bukken af vognen, mens han spekulerede på, hvordan han skulle hævne den tort, han just havde lidt. Mindet om præstens smørrede udtryk, da de gik, svækkede heller ikke hans hævnthørst.

En lille måneds tid senere, da sneen var begyndt at lægge et pænt lag på landskabet og havde gjort stier og veje noget vanskeligt farbare, kom der bud til præsten. En karl kom i al hast ridende hen til præsteboligen (fra hvis skorsten der snoede sig en klar og lystig røg). 'Hr Pastor må komme omgående', fik han gispet fra hesteryggen, da præsten skubbede bagdøren lidt op, for at se hvad spektaklet drejede sig om. 'Lars Skovs Anna ligger på det yderste!'

Præsten betragtede karlen, sneen og den mørke himmel med afsky. Så sukkede han og sagde, at han nok skulle være der. Han trak i støvler og overfrakke, gik ud i stalden og fik sadlet sit gamle øg. De red langsomt både af hensyn til præstens hest og den dårlige farbarhed; vejen var ikke specielt rar at gå eller ride på selv på en sommerdag. De var en lille time om at nå frem. Budbringeren sprang af sin hest på gårdspladsen og tog præstens med sig ind i stalden. I døren til stuehuset stod Lars Skov med mørk mine. 'Skynd Dem med ind, hr. Pastor', sagde han. 'Jeg er bange for, at det er på det sidste!'

Lars Skov førte præsten igennem stuerne til det bageste gemak. Da han åbnede døren, mødtes præsten af en ram lugt. Gardinerne var trukket for og rummet lå i halvmørke. En stor seng fyldte det meste af rummet. Da præstens øjne havde vænnet sig til den dunkle belysning, så han en skikkelse liggende under en stor dyne. Der blev draget tunge, dybe indåndinger, og en kvinde stod ved hovedgærdet med en beroligende hånd på den døende. Præsten tog sin bønnebog frem og gik hen til sengen. Den døendes hoved var skjult af en kniplingshue, og natskjortens broderede krave var trukket godt op. Præsten lagde forsigtigt sin hånd på bylten og forrettede hurtigt sit ritual og til sidst gav han sin velsignelse. Da han sluttede af med 'amen', fløj sengetøjet pludselig til side og kroppen rykkede voldsomt som i en slem dødskrampe. Men dødskrampe var det ikke, kvinde ej heller, og døden var bestemt ikke til stede i det rum. Ud af sengen rullede der sig nemlig en kæmpe gris, og stadig iført nathue og broderet natskjorte styrtede den gryntende ud af soveværelset, løb gennem stuerne og luntede ud på gårdspladsen.

Lars Skov, pigen og tre karle, der var kommet ind for at nyde præstens ydmygelse brast i latter. 'Nå præst! De har nydt mit brænde gratis, og nu er De selv blevet ordentligt brændt af. Også ganske gratis! De kan tænke Dem om en anden gang, hvis det skulle falde Dem ind at snyde en af Deres flok!'

Præsten skummede bogstaveligt af raseri, idet der fløj spyt ud af hans mund, der samlede sig i mundvigene, da han begyndte at skælde og true. Lars Skov afbrød ham og sagde: 'Afsted med Dem nu inden natten gør vejen helt umulig. Ellers må De overnatte her i denne seng!'

Den gamle hest var trukket frem. Præsten fór ud af huset, trak sig op i sadlen og red tværs over gårdspladsen til den lille forhøjning, der omkransede gården. Her holdt han hesten an, vendte den og skuede tilbage over gårdspladsen. Gårdens folk stod endnu udenfor døren og grinte. Det blev præsten for meget.

'En forbandelse over jer alle! I har forulempet en af Guds udvalgte, I har hånet den helligste handling, I er gudsbespottere! En forbandelse, siger jeg Eder! Gid dette vantro og skammelige sted må forsvinde fra jordens overflade og I hedenske pak blive straffet ned i det dybeste helvede!'

Gårdsfolkene vendte sig stille om og gik ind i huset, lettere chokeret over den voldsomhed, hvormed præsten havde skreget ad dem. Præsten vendte atter hesten og snart var han på vej hjem, hed af harme og ophidselse.

Historien om hvad der var sket løb på sædvanlig vis fra mund til mund, hvilket præsten godt var klar over ville ske. Han holdt sig den uge inden døre, indtil gudstjenesten den følgende søndag. Da begyndte folk længe før klokken ringede at strømme til kirken. Præsten betragtede dem mismodigt gennem vinduet og sagde til degnen, der stod ved siden af ham:

'Der kan man se! Se den utaknemmelige flok, sikkert anført af den usømmelige Lars Jensen. De kommer blot for at nyde min ydmygelse!'

Degnen betragtede præsten med en forsigtig mine. 'Har Pastoren ikke hørt?'

'Hørt? Hørt hvad? Jeg har intet hørt, jeg har holdt mig inden døre hele ugen.'

'Det med Lars Jensen – Lars Skov?'

'Hvad skulle det være?'

'Jamen, der hvor ejendommen lå... den er væk. Der ligger der nu en kæmpe sø. Der er heller intet spor hverken af Lars eller hans kone eller folk! Bare denne store sø!'

Det viste sig at være sandt, hvor utroligt det end måtte lyde. Præsten konstaterede det selv ved selvsyn, da han den eftermiddag red ud til stedet. Da han nåede frem til den lille forhøjning som dannede en slags skål omkring bygningerne, var der intet andet at se end vand. Et stort, sort vandspejl uden krusninger mødte hans blik.

'Som sunket i jorden', hviskede han for sig selv. Forundret og forskrækket som han var, sneg der sig en flig af ond tilfredshed ind over manden. Han red i tavshed rundt om søen og forsøgte fra alle sider at kigge ned i det mørke dyb uden dog at kunne se noget.

L. A. Ring. Landskab ved Bryrupegnen. 1888

Han vendte til sidst den trætte hest om, og red langsomt tilbage til sit eget hus. Om aftenen satte han sig foran brændeovnen. Da han åbnede lemmen for at lægge et stykke brænde på, veg flammerne et øjeblik til side og det var som om han så et glimt af et billede dybt nede i ilden. Et øjebliksbillede der flimrede og var væk, men ikke før han troede at høre en hvisken: 'Der bliver en afregning en dag, hr. Præst. Vær var på det!'

(Fortsættes i 'Æ fandens hvol')